

2017-03-31

Dnr: 511- 6008-16
Dossier: 0331-02-118

Natura 2000-områdets namn och områdeskod
Långhällsmossen, SE0210363

Områdestyp och skyddsstatus

SAC (Särskilt bevarandeområde enligt EU:s art- och habitatdirektiv) och SPA (enligt EU:s fågeldirektiv)

Hela området ingår i naturreservatet Långhällsmossen.

Regeringen godkände utpekande av området i december 1995.
Tidigare bevarandeplan fastställdes av Länsstyrelsen i december 2005.
Denna bevarandeplan fastställdes av Länsstyrelsen den 31 mars 2017.

Områdets storlek

172,3 ha

Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

Kod	Namn	Areal
3160	Myrsjöar	9,4 ha
7140	Öppna mossar och kärr	3,7 ha
7230	Rikkärr	64,3 ha
9010	* Taiga	33,0 ha
9080	* Lövsumpskog	2,7 ha
91D0	* Skogbevuxen myr	44,3 ha

*) Bevarandet av naturtypen har hög prioritet inom EU.

Naturtypernas utbredning visas på karta, bilaga 1.

Ingående arter enligt fågeldirektivets bilaga 1

- A072 Bivråk (*Pernis apivorus*)
- A094 Fiskgjuse (*Pandion haliaetus*)
- A104 Järpe (*Bonasa bonasia*)
- A108 Tjäder (*Tetrao urogallus*)
- A127 Trana (*Grus grus*)
- A166 Grönbena (*Tringa glareola*)
- A217 Sparvuggla (*Glaucidium passerinum*)
- A220 Slaguggla (*Strix uralensis*)

2017-03-31

Dnr: 511- 6008-16
Dossienr: 0331-02-118

- A223 Pärluggla (*Aegolius funereus*)
A236 Spillkråka (*Dryocopus martius*)
A241 Tretåig hackspett (*Picoides tridactylus*) (ej regeringsanmält)
A409 Orre (*Tetrao tetrix*)

Ägarförhållanden

Privata.

Kommun

Heby.

Översiktlig beskrivning av området

Natura 2000 området Långhällsmossen ligger i Heby kommun och utgörs av ett hydrologiskt intakt myrkomplex, dominerat av våta starrkärr och tallmossar med inslag av sumpskogar, myrholmar med naturskog och en sjö. Området är huvudsakligen omgivet av produktionsskogar samt en del skogar av högre naturvärde, som dock inte är undantagna från skogsbruk.

Långhällssjön, som är belägen i områdets nordöstra del, är en humös näringsfattig sjö som omges av tallsumpskog och tallmossar. En smal bård av sjösäv omväxlande med mindre gungflyområden kantar sjöns stränder. Stora delar av myren består av kraftigt översilade starrdominerade öppna till glest trädtäckta mjukmattekärr av rikkärr- eller medelrikkärrstyp (vissa områden i den södra delen har karaktären av slätterkärr) medan övriga delar av myren utgörs av tallmossar och sumpskogar. Myrtallskogen är i stort sett orörd och det är gott om torrakor och topptorkade träd medan tallsumpskog av ristyp med ett stort inslag av starr är den vanligaste sumpskogen ute på myren. Mot fastmarkskanten ökar lövinslaget markant och blandsumpskogar är vanligt förekommande. Fastmarksskogen på de flesta myrholmarna och på en del fastmarksuddar är naturskogsliknande med delvis rik förekomst av lågor och torrträd. En av holmarna väster om sjön har en grandominerad naturskog med upp emot 200-åriga granar men för övrigt dominerar tallskog av frisk ristyp. Ett mindre av skogsbruk orört brandfält finns på udden sydväst om sjön.

De gamla träden och den omväxlade landskapsbilden av områden med varierande slutenhet, gör att det finns gott om möjliga boträd för fågellivet och ett rikt insektsliv. I området finns häckande par av bivråk, fiskgjuse, trana och grönbena. Området är högt klassat (klass 1) i länets våtmarksinventering och naturvårdsplan, objekt i Naturvårdsverkets *Myrskyddsplan för Sverige* samt är av riksintresse för naturvård. Långhällsmossens naturreservat bildades 1993.

2017-03-31

Dnr: 511- 6008-16
Dossienr: 0331-02-118

Bevarandesyfte

Bevarandesyftet med Natura 2000-området Långhällsmossen är att bevara eller återställa gynnsamt tillstånd för de prioriterade bevarandevärden som anges nedan. Även prioriterade bevarandeåtgärder anges nedan.

Länsstyrelserna ska enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ta fram bevarandesyften för alla Natura 2000-områden. Bevarandesyftet används tillsammans med beskrivningarna av områdets livsmiljöer och arter vid tillståndsprövningar som rör området, enligt 7 kap 28a – 29§§ miljöbalken.

Bevarandesyftet ger även vägledning om hur myndigheterna behöver arbeta för att prioritera Natura 2000-områden i det fortsatta skyddsarbetet enligt 7 kap. 27 § miljöbalken och 16 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Prioriterade bevarandevärden:

- Naturtyperna myrsjöar, rikkärr, taiga och skogsbevuxen myr.
- Arterna järpe, tjäder, grönbena, sparvuggla, slaguggla, pärluggla, spillkråka, tretåig hackspett och orre.

Motivering:

- Ett myrkomplex som domineras av kärr, mossar och en dystrof sjö.

Prioriterade bevarandeåtgärder:

- Revidera nuvarande beslut och skötselplan för att tillåta naturvårdande skötsel.
- Utreda förutsättningar för att återuppta myrslätter i rikkärren.

Beskrivning av naturtyper

3160 – Myrsjöar (9,4 ha)

Långhällsjön i den nordöstra delen av området klassas som en myrsjö. Naturtypen består av naturliga sjöar och småvatten med relativt näringsfattigt vatten som är brunfärgat av torv eller humusämnen, och har ett naturligt lågt pH (3-6). Vegetationen är gles och ofta bestående av flytbladsväxter och akvatiska mossor. Sjöarna är omgivna av myrmarker och kantas ofta av gungflyn.

Myrsjöar är känsliga för företag som ger förändringar i hydrologin, exempelvis dikning och skogsbruk i närliggande områden. Även övergödning är ett hot då tillförsel av näringsämnen orsakar vegetationsförändringar och leder till igenväxning. Införsel av främmande arter kan leda till förändrade konkurrensförhållanden.

2017-03-31

Dnr: 511- 6008-16
Dossienr: 0331-02-118

7140 – Öppna mossar och kärr (3,7 ha)

Mossar eller fattiga till intermediära kärr som är öppna eller mycket glest trädbevuxna. Vitmossor dominerar i bottenskiktet. Mindre arealer av naturtypen, i form av öppna partier av en svagt välvd tallmosse, finns i områdets östra del.

Myrens hydrologi och hydrokemi får inte vara starkt påverkad av mänskliga ingrepp. Slåtter kan bedrivas. Myren kan vara påverkad av mindre ingrepp som orsakat lokal störning i begränsade delar. Naturtypens hydrologi och hydrokemi får inte påverkas negativt, till exempel genom dikning, inom eller utanför Natura-området. Naturtypen är även känslig för onaturliga vattenståndsfuktuationer beroende på älvregleringar, vilka kan leda till igenväxning av de öppna ytorna. Torvbrytning och andra företag som orsakar markskador får inte ske. Genom till exempel spridning eller utsläpp av gödningsämnen, försurande ämnen, närsalter, miljögifter och grumlande ämnen skadas naturtypen, liksom av skogsbruk samt exploatering i eller utanför området. Igenväxning är också ett hot.

7230 – Rikkärr (64,3 ha)

Myrar och kalkrika källmiljöer där ständig tillförsel av baskatjonrikt vatten från omgivningen sker. Detta medför att pH-värdet i myren vanligen är 6 eller högre. Rikkärr är i näringsfattiga till måttligt näringsrika eftersom kalcium komplexbinder fosfat. I området finns stora topogena kärr som bär spår av slåtter och i vissa delar översilas av mineralrikt vatten. Vegetationen är ofta rik med t.ex. ängsnycklar, klubbstarr, ängsstarr, korvskorpionmossa, purpurvitmossa och trekantig svanmossa.

Kärrets hydrologi och hydrokemi får inte vara tydligt påverkad av mänskliga ingrepp. Mindre ingrepp som orsakat lokal störning i begränsade delar av myren kan medges. Rikkärren är ofta störningsgynnade eller beroende av hävd, särskilt i södra Sverige har ängsbruk och betesdrift påverkat vegetationens sammansättning. Många rikkärr som inte fortsatt hävdas växer igen till sumpskog. Rikkärr stadda i igenväxning på grund av fysiska ingrepp eller utebliven hävd ska fortfarande hysa störningsgynnade arter eller vara möjliga att återställa utan omfattande insatser. Naturliga störningar kan dock medföra livskraftig rikkärrsvegetation även om krontäckningen är hög.

9010 – *Taiga (33,0 ha)

Skogar med naturlig åldersvariation, artsammansättning, strukturer och ekologisk funktion. Naturtypen förekommer på torr-blöt, näringsfattig-näringsrik mark och den innefattar ett flertal undertyper. På myrholmarna i Långhällsmossen finns naturskogsliknande äldre tall och granskog men även sekundära bestånd som växt upp efter tidigare skogsbruk. Ett äldre brandfält finns även i området.

Naturtypen behöver skydd från produktionsinriktat skogsbruk och exploatering, medan t.ex. bränder och stormfällningar är naturliga delar av skogens livscykel. Brist på dynamiska krafter kan leda till brist på habitat vilket kan drabba ingående arter negativt. Naturtypen är även känslig för hydrologisk påverkan inom och utanför

2017-03-31

Dnr: 511- 6008-16
Dossienr: 0331-02-118

området. Ett visst lövinslag i trädsiktet är viktigt för många organismer, varpå det i lövrika bestånd kan bli aktuellt att hålla efter den konkurrensstarka granen. Likaså kan systempåverkande arter, till exempel klövvilt och bäver, påverka förekomsten av löv, speciellt asp, negativt. Spridning eller utsläpp av gödningsämnen, försurande ämnen, närsalter och miljögifter skadar naturtypen.

9800 – *Lövsumpskog (2,7 ha)

Mindre arealer av denna naturtyp finns i områdets nordvästra hörn. Naturtypen förekommer på näringsrik mark som är fuktig-blöt. Det finns en påverkan från högt grundvatten och översvämning sker normalt årligen. Naturtypen finns på mineraljord, tunna torvtäcken och i vissa fall även på torvmark av löv-kärrstov/vasstov. Trädsiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och ask/triviallöv (var för sig eller tillsammans) med undantag av fjällbjörk utgör minst 50 % av grundytan. I södra och mellersta delarna av landet utgörs trädsiktet ofta av klibbal och ibland ask. Videarter kan förekomma i både träd- och busksikt. Gran är ett vanligt inslag i naturtypen. I sitt mest utvecklade stadium kännetecknas naturtypen av ett stort inslag av gamla träd och död ved. Som ett resultat av tidigare markanvändning, naturliga störningar eller andra åtgärder kan skogen befinna sig i ett yngre successionsstadium med stort inslag av yngre träd. Lövsumpskogar med lång kontinuitet präglas av naturlig dynamik, med naturliga störningar.

Naturtypen är mycket känslig för störningar i hydrologin varför dikningar (även skyddsdikning) i och kring området skulle kunna skada värdena. Produktionsinriktade avverkningar i området har direkt skadlig effekt. Däremot kan en naturvårdsgallring och borttagande av gran vara positivt eftersom granen ibland konkurrerar ut lövträden på sikt. Tunga maskiner får ej framföras eftersom det ger körsador och störningar i hydrologin. Lövsumpskogar är även känsliga för avverkningar i angränsande marker eftersom luftfuktighet påverkas negativt av detta.

91D0 – *Skogsbevuxen myr (44,3 ha)

Myrar (mer än 30 cm djupt torvtäcke) som är bevuxna med barr-, bland- eller lövskog. I Långhällsmossen finns flera svagt välvda tallmossar med typisk vegetation som domineras av skvattram, pors, tuvull och olika vitmossor.

Skogsbevuxna myrar är känsliga för förändringar i hydrologin och hydrokemin varför dämning (annat än i naturvårdsändamål) eller avvattningsföretag såsom dikningar och torvbrytning inte får förekomma i eller i anslutning till myren om de skadar naturvärdena. Naturlig dynamik måste få råda med bl.a. stormfällningar och översvämningar vilket ger upphov till viktiga strukturer såsom död ved och gamla träd. Skogsbruksåtgärder kan också skada värdena och får inte förekomma. Spridning av till exempel aska och gödningsämnen i och kring naturtypen ger stora förändringar på vegetationens artsammansättning.

2017-03-31

Dnr: 511- 6008-16
Dossienr: 0331-02-118

Beskrivning av arter enligt fågeldirektivet

A072 – Bivråk (*Pernis apivorus*)

Bivråken häckar i variationsrika skogsområden. I södra Sverige är den optimala häckningsmiljön ett mosaikartat blandskogslandskap med skog, betesmarker, brynmiljöer och våtmarker, nära en sjö eller ett vattendrag. Bivråkar rör sig över stora ytor för att söka föda (under försommaren ca 25-50 km², under sensommaren upp till 100 km²). Vuxna fåglar livnär sig bl.a. på småfågelungar, grodor och troligen även humlelarver. Ungarna matas med getinglarver. Arten trivs i insektsrika miljöer med lövträdsrika skogar, brynzoner och fuktiga marker med gott om groddjur.

Ett hot mot arten är ett allt sämre utbud av insektsrika biotoper i skogs- och jordbruksmark. Detta har troligen medfört sämre tillgång på sociala getingar, vars larver och puppor är en livsnödvändig föda för bivråkens ungar. Även användandet av kemiska bekämpningsmedel i t.ex. jordbruket, igenväxning med gran i gamla ängs- och hagmarker, brist på vårblostande sälj samt på blommande örter påverkar förekomsten av insekter negativt.

A092 – Fiskgjuse (*Pandion haliaetus*)

Fiskgjusen häckar på alla kontinenter utom i Syd- och Mellanamerika. I Europa häckar 90 % av paren i Sverige, Finland och Ryssland och nordeuropeiska fåglar övervintrar söder om Sahara. Sverige hyser ungefär 40 % av det europeiska beståndet varför Sverige har ett extra stort ansvar för arten. Fiskgjusen bygger stora risbon som vanligen placeras i toppen av grova, plattkronade, gamla tallar med utsikt över omgivningen. De utvalda boträden kan växa i allt från sluten skog till öppna områden som hyggen och myrar. I regel läggs boet i direkt anslutning till fiskrika sjöar och vattensystem, och många är placerade intill stranden eller på öar. Fiskgjusen fångar fiskar ner till en halv meters djup och kräver att vattnet inte är för grumligt eftersom det då är svårare att hitta bytena.

Hoten mot fiskgjusen utgörs framförallt av störningar från friluftsliv (sportfiske, bad, kanoting, båttrafik etc.) i bonas närhet. Bristen på lämpliga boträd är ofta ett problem. Inom en begränsad yta i Västergötland tjugofaldigades antal par när artificiella boplatzformar sattes upp vilket belyser bristen på naturliga boplatser. Miljögifter har under förgående sekel varit ett mycket allvarligt hot mot arten, men än idag förekommer kemikalier såsom bromerade flamskyddsmedel som kan ha en negativ påverkan.

A104 – Järpe (*Bonasa bonasia*)

Järpen har sin huvudsakliga förekomst i ett brett bälte från Skandinavien till Stilla havet. Den är mycket stationär och när ett par har etablerat sig på en plats, stannar de där så länge biotopen är intakt. Järpen förekommer framförallt i större sammanhängande barrskogsområden, i första hand granskog med hög bonitet och rikligt med lövträd. Eftersom arten är stationär i sitt revir (25-50 ha) året runt krävs

2017-03-31

Dnr: 511- 6008-16
Dossienr: 0331-02-118

att häckningsbiotoperna kan erbjuda föda och skydd under alla årstider. Förekomsten av skydd verkar vara en nyckelfaktor och arten finns framförallt i täta skogsbestånd med ett rikt buskskikt eller mycket unga granar. Gallring och röjning i dessa bestånd leder nästan undantagslöst till att arten försvinner. Dessutom krävs ett lövinslag på över 10 % med al, björk och asp eftersom järpen under vintern har alhängen samt al- och björkknopp som en huvudsaklig födokälla. Liksom för övriga skogshöns är tillgången på insekter avgörande för ungarnas överlevnad. Eftersom järpen är mycket stationär krävs en mycket god förekomst av kärr, myrar, bäckar och sumpskog i reviren.

Arten är känslig för att täta skogar med ett rikt buskskikt och mycket björk, al och asp röjs eller gallras. Järpen drabbas också hårt av dikningen av myr- och skogsmark eftersom ungöverlevnaden då kraftigt försämras. Även fragmentering och stor brist på sammanhängande gynnsamma biotoper (>25 ha) hotar arten. Till följd av det intensiva och storskaliga skogsbruket har populationen halverats sedan 1950-talet.

A108 – Tjäder (*Tetrao urogallus*)

Tjäder häckar i barr- och blandskogsområden från Skandinavien och öster ut mot Bajkalsjön. De svenska fåglarna är stannfåglar och kräver större, helst tätvuxna barrskogar i ursprungligt skick med äldre tallar, ett gott inslag av grova aspar, bärrika kärr och rismyrar. Fåglarna kan röra sig över områden på 25 km². Tjäders biotopkrav varierar kraftigt över året. Vintertid och under lekperioden är förekomst av äldre något öppna tallbestånd en nyckelfaktor. Under sommarhalvåret har tjäder, och då främst hönan med kycklingar, ett bredare biotopkrav med såväl gammal skog som öppna marker, såsom nyupptagna hyggen. Tjädern äter mycket bär och det är först när skogarna nått 30-40 års ålder som bärrisen börjar vandra in. Dock är skogar av den här åldern i produktionsskogslandskapet relativt glesa till följd av gallring och röjning av buskskikt varför ofta yngre tätare skogar väljs trots sämre födotillgång eftersom predationen annars är för hög. Förekomst av våtmarker är en mycket betydelsefull faktor då hönan under tidig vår till största delen livnär sig på spåda skott av tuvull. Tillgången på proteinrika blad, blommor och frön bestämmer till stor del hönans kondition under häckningssäsongen och därmed hennes reproduktiva framgång. Våtmarker är också viktiga för kycklingarna då dessa under sin första levnadstid livnär sig på insekter som det finns mest av i kärr, myrkanter och surdråg.

Arten är känslig för den fragmentering som sker av skoglandskapet där det bildas jättelika monokulturer av tall eller gran. Enstaka hyggen har ingen negativ påverkan. Arten är även känslig för avvattning/dikning av våtmarker i skogslandskapet eftersom det leder till födobrist. I södra och mellersta Sverige har en betydande nedgång konstaterats i populationsstorleken.

A127 – Trana (*Grus grus*)

Tranan häckar på sank sjö- eller havsstränder, på våta myrmarker, vid större slättsjöar, i öppna kärr, i sänkta sjöar och andra större eller mindre våtmarker. Ett

2017-03-31

Dnr: 511- 6008-16
Dossienr: 0331-02-118

gemensamt krav, oavsett val av habitat, är att tranorna har möjlighet att bygga boet oåtkomligt för marklevande rovdjur, dvs. alltid omgärdat av vatten. Under häckningstid lever tranorna av rötter, skott och andra vegetabilier samt insekter, blötdjur, grodor, småfisk m.m. Under häckningen rör sig paret normalt inom ett område i storleksordningen 1 km². Tranan häckar sparsamt på myrar och sjöstränder i norra Uppland.

Då tranan i dag har en stark population föreligger det inga direkta hot mot arten i Sverige.

A166 – Grönbena (*Tringa glareola*)

Grönbenans lämpliga häckningsmiljöer utgörs av sankta stränder längs sjöar och vattendrag samt på fuktiga/våta gräs- eller starrbevuxna myrar som i Svinasjön där arten häckar. Arten kräver tillgång på öppet vatten och dyiga stränder. De största tätheterna hittar man i stora sammanhängande våtmarkspartier, men arten häckar regelbundet även vid mindre skogsomgärdade myrar. Grönbenan hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 1-5 km².

Grönbenan hotas av en utebliven hävd på sankta stränder och dikning av våtmarker. Åtgärder som negativt påverkar områdets hydrologi bör inte genomföras. Fuktiga till våta gräs- och starrbevuxna strandängsområden bör hävdas genom slåtter eller extensivt bete, så att de inte blir helt igenvuxna.

A217 – Sparvuggla (*Pernis apivorus*)

Sparvugglan häckar helst i gammal, flerskiktad grandominerad blandskog med rik förekomst av grova lövträd (främst asp, björk och al). Sparvugglan behöver tillgång på lämpliga boplatser i form av gamla bohål från större hackspett eller tretåig hackspett. Sparvugglan är i huvudsak en stannfågel men vissa vintrar sker mer omfattande rörelser söderut. Arten jagar över arealer i storleksordningen 1,5 km².

Sparvugglan är känslig för brist på lämpliga bohålstäd. Det krävs grova tallar eller lövträd samt förekomst av hackspettar. Det är oerhört viktigt att alla hålträd sparas på föreskrivet sätt.

A220 – Slaguggla (*Strix uralensis*)

Slagugglan häckar främst i gles, uppbruten barr- och blandskog i anslutning till lämpliga födosöksområden i form av öppen mark såsom myrar, kalhyggen och småskaligt jordbrukslandskap. För god häckningsframgång krävs höga gnagartätheter och tillgång på lämpliga häckningsplatser i form av ihåliga träd, framför allt s.k. skorstenstubbar av tall eller ihåliga ekar. I detta hänseende är spillkråkan en viktig art då skorstenar ofta bildas efter det att träden knäcks i höjd med ett gammalt spillkråksbo. Eftersom det råder en akut brist på naturliga boplatser kan man sätta upp holkar i lämpliga områden så länge inte detta drabbar pärlugglan. I Uppland häckar över hälften av slagugglorna i holk. Arten jagar över arealer i storleksordningen 5–12 km² och ungfåglar sprider sig 5–70 km från boplatserna.

2017-03-31

Dnr: 511- 6008-16
Dossienr: 0331-02-118

Artens känslighet är starkt knuten till bristen på lämpliga boplatser. Detta som en följd av rationalisering och städning i skogen som lett till att lämpliga boträd tagits bort, samt att träden sällan får bli så grova som lämpliga boträd är. Dagens skogar är också allt för täta då plantering följt av röjningar och gallringar sett till att träden står i jämna förband så tätt som möjligt i för bästa kvalitet och avkastning. Dessutom är dikningen av skog och våtmarker ett stort problem då större ytor beskogas och att födotillgången försämras.

A223 – Pärluggla (*Aegolius funereus*)

De största tätheterna finns i gammal, tätvuxen granskog med luckor i form av vindfällan och små våtmarker. Inslaget av tall, björk och asp kan vara stort. Ofta påträffas arten i gränsområden mot hyggen, inägor eller större myrar. I dessa öppnare biotoper är risken för predation från slaguggla dock stor. Pärlugglan förekommer därför sällan i trakter med slaguggla, även om biotopen i övrigt är optimal. Uppsättning av slaguggleholkar kan därför bidra till pärlugglans minskning. Boet placeras i en ihålig asp, ofta används gamla bon från spillkråka och sällsynt också gråspett eller gröngöling. Bristen på lämpliga boträd är generellt sett ett stort problem för arten, men holkar används gärna.

Det absolut största hotet mot pärlugglan är det moderna skogsbruket. Orsaken till det är att arten är känslig för bristen på lämpliga boträd. Dessutom har ett allt hårdare utnyttjande av marken bidragit till att mindre gläntor och öppna våtmarker dikats ut och planterats. Upphörd hävd av åkrar och fodermarker i det småskaliga jordbrukslandskapet bidrar också till att försvåra för arten. Arten är dock inte särskilt störningskänslig och kan ha sitt bo i närheten av vandringsleder och rastplatser.

A236 – Spillkråka (*Dryocopus martius*)

Spillkråkan har en vidsträckt utbredning från Skandinavien till Japan. Spillkråkan är vanligast i barr- och blandskog med högst täthet i gammal högproduktiv blandskog. Reviren är mycket stora, normalt mellan 400 och 1000 ha vilket gör att det i regel ingår en mängd olika miljöer i ett revir. Spillkråkan rör sig lätt över stora områden och återfinns därmed även i fragmenterade områden. För bobygget krävs grova träd av vanligen asp, tall eller björk. Asp skall ha en brösthöjdsdiameter över 30 cm och tall 40 cm. Medelåldern på botallar i Uppland är 170 år och boträden har ofta en sådan dimension att de skulle lämpa sig för örnbön. Tillgången på död ved är en väsentlig faktor för spillkråkan, vars födosök är helt inriktat på vedlevande insekter. Då arten äter mycket hästmyror har spillkråkan lägre krav på den döda veden och stubbar räcker ofta långt. Spillkråkan är något av en nyckelart i skogslandskapet eftersom den årligen hackar ut ett nytt bo som sedan återanvänds av t.ex. knipa, skogsduva, ugglor, tornseglare och fladdermöss.

Spillkråkan är känslig för minskad lövträdsandel, ökad granandel och mera homogena bestånd. Minskad medelålder i bestånden i intensivt brukade trakter gör

2017-03-31

Dnr: 511- 6008-16
Dossienr: 0331-02-118

att tillgången på lämpliga boträd minskar. Eftersom spillkråkan i stor utsträckning livnär sig på hästmyror missgynnas den med största säkerhet av stubbrytning och GROT-uttag.

A241 – Tretåig hackspett (*Picoides tridactylus*)

Den tretåiga hackspetten förekommer cirkumpolärt i taigan i främst Europa och Nordamerika. Arten är normalt en stannfågel. Födan utgörs av skalbaggar och skalbaggs-larver – framförallt barkborrar – som den hackar fram ur döende och döda träd. Förekomsten av tillräckliga mängder död ved är således den viktigaste beståndsreglerande faktorn. De högsta tätheterna finns normalt i högproduktiv, orörd, fuktig granskog med ett rikt inslag av björk, al och asp liksom döda träd i form av högstubbar, rakor och lågor. Så fort kravet på goda födosöksmiljöer är uppfyllt kan arten hittas i de flesta miljöer med gott om död/döende ved såsom svämskogar, lövbrännor, sumpskog eller andra självgallrande bestånd. Då mängden lämpligt substrat varierar över åren i olika områden flyttar hackspetten sitt revir efter mattillgång. Boet hackas helst ut i gran men även tall. I lövdominerade bestånd återfinns boet i döende björk, asp eller al. Mängden lämpligt substrat i form av döende eller döda träd måste utgöra minst 15 m³/ha eller ca 5 % av den stående biomassan i ett 100 ha stort område.

Tretåig hackspett är känslig för trakthyggesbrukets verkningar som leder till minskad mängd döende träd och minskat lövinslag. Även utdikningen av skogsmark och våtmarker är ett stort problem. Allt intensivare skogsbruk med allt mindre arealer obrukad skog gör att livsrummet för arten krympt under den senare delen av 1900-talet. Mer specifikt handlar det om överföringen av naturlig, varierad skog till ensartade monokulturer av gran och tall samt skogsbrukets tidigare vana att städa bort merparten av döda och döende träd i skogen. Bristen på bränder och dikning av våta marker samt även reglering av vattendrag ger även det minskad mängd död ved.

A409 – Orre (*Tetrao tetrix*)

Orren är de öppna markernas skogshöna och häckar på hedar och mossar samt i tidiga successionsstadier efter kalhyggen och skogsbränder. I skärgårdsmiljö häckar arten på kala skär och öar och i fjälltrakterna kan den gå upp i fjällbjörkskogen. Liksom hos övriga skogshöns är god tillgång på insekter mycket viktig för kycklingarnas överlevnad. Björkknoppar är en viktig diet under vinterhalvåret. Under sommarhalvåret är dieten mer varierad, men vegetabilier dominerar, bl.a. är blåbärsblom en viktig komponent.

Orren är känslig för effekterna av produktionsinriktat skogsbruk, då den behöver lövrika, luckiga och flerskiktade skogar. Brist på stora brandfält med efterföljande lövuppslag (framförallt björk) som förr med regelbundna intervall skapades i den boreala zonen kan vara ett hot. Brandfälten kan i viss mån ersättas av kalhyggen under förutsättning att lövuppslaget inte röjs bort till förmån för barrträd.

2017-03-31

Dnr: 511- 6008-16
Dossienr: 0331-02-118

Bevarandemål

3160 – Myrsjöar

Naturtypens areal på 9,4 ha ska bibehållas. En opåverkad hydrologi gynnar den karakteristiska våtmarksvegetationen i strandlinjen. Oreglerade förhållanden skall upprätthållas och negativ påverkan från eventuella tidigare regleringar, rensningar eller dikningar minimeras. Vattenkvaliteten ska vara tillräckligt god och den antropogena belastningen av närsalter, miljögifter och grumlande ämnen begränsas. Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de för naturtypen typiska arterna bör ske. Främmande arter eller fiskstammar ska ej inverka negativt på artsammansättningen eller variationen av arter genom ändrade konkurrensförhållanden eller smittspridning. På biogeografisk nivå är konnektivitet inom vattensystemet en förutsättning för gynnsamt bevarandetillstånd.

7140 – Öppna mossar och kärr

Arealen öppna mossar och kärr ska vara minst 3,7 ha. Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattnande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Hydromorfologiska strukturer som är väl förknippade med naturtypen ska finnas i representativ utsträckning. Myren ska omges av andra naturtyper och tillsammans bilda ett större sammanhängande myrkomplex. Mjukmattor ska vara allmänt förekommande. Typiska arter av kärlväxter och mossor ska förekomma.

7230 – Rikkärr

Arealen ska vara minst 64,3 ha. Kärren ska ha en i stort sett öppen struktur och får inte vara igenväxta med träd eller buskar. Stora bestånd av negativa indikatorarter som till exempel vass, blåtåtel eller älgört får inte förekomma. De hydrologiska förhållandena ska vara opåverkade av dikningsingrepp. Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de för naturtypen typiska arterna bör ske. I kärren växer olika arter av mossor, typiska arter är till exempel olika brunmossor samt kärlväxter som ängsnycklar och gräsull. Stora bestånd av negativa indikatorarter som till exempel vass, blåtåtel eller älgört får inte förekomma.

9010 – *Taiga, hållmarkstallskog och barrblandskog

Arealen ska vara minst 33 ha. Skogen ska vara flerskiktad och rik på stående och liggande död ved samt gamla och grova träd. Trädsiktet i barrblandskogen domineras av gran, men där ska även finnas gott om tall och lövträd. Grova och vidkroniga lövträd och tallar är solbelysta och är inte trängda av andra träd. Hydrologin ska vara ostörd. Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de för naturtypen typiska arterna bör ske.

2017-03-31

Dnr: 511- 6008-16
Dossienr: 0331-02-118

9080 – *Lövsumpskog

Arealen ska vara minst 2,7 ha. Skogen ska vara flerskiktad och rik på stående och liggande död ved samt gamla och grova träd. Träd- och buskskiktet ska domineras av triviallöv, andelen gran ska vara mycket liten. Grova och vidkroniga lövträd är solbelysta och är inte trängda av andra träd. Hydrologin ska vara ostörd. Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de för naturtypen typiska arterna bör ske.

91D0 – *Skogsbevuxen myr

Arealen ska vara minst 44,3 ha. Skogen ska vara flerskiktad och rik på stående och liggande död ved samt gamla och grova träd. Trädskiktet ska domineras av tall med inslag av lövträd, andelen gran ska vara liten. Grova och vidkroniga tallar är solbelysta och är inte trängda av andra träd. Hydrologin ska vara ostörd. Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de för naturtypen typiska arterna bör ske.

Sammantaget bevarandemål för anmälda fåglar enligt fågeldirektivets bilaga 1

Området ska erbjuda goda förutsättningar för utpekade fågelarter att häcka, födosöka eller rasta. Särskilt viktiga strukturer och miljöer som bör bevaras med tanke på områdets fågelliv är gamla vidkroniga grova tallar, äldre granar, skog med hög andel lövträd i olika ålder, stående och liggande död ved av barr- och lövträd, stora öppna våtmarksmiljöer, samt äldre träd med hackspettshål. Områdets våtmarker ska inte påverkas av dikning. Störningar på fåglars häckning från friluftsliv och annan inom området oreglerad verksamhet ska vara obetydlig. Främmande arter som kan utgöra ett hot mot fåglars häckning, exempelvis mink, ska saknas eller ha en obetydlig stam i området.

Bevarandetillstånd idag

Naturtyper

Områdets naturtyper är opåverkade av dikning och skogen är gammal och rik på strukturer. De kan därmed anses ha ett gott bevarandetillstånd. Undantag är naturtypen rikkärr som bär spår av äldre myrslätter men inte har hävdats på länge och därmed förmodligen är stadd i igenväxning. Bevarandetillståndet för denna naturtyp får anses vara oklart.

Fågelarter

Arterna tjäder, järpe, orre, trana, sparvuggla slaguggla, tretåig hackspett och spillkråka har rapporterats regelbundet och anses, också med tanke på naturtypernas tillstånd, ha ett gott bevarandetillstånd i området. Kunskapen om grönben, bivråk och fiskgjuse i området är dock bristfällig och bevarandetillståndet får anses vara okänt.

2017-03-31

Dnr: 511- 6008-16
Dossienr: 0331-02-118

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

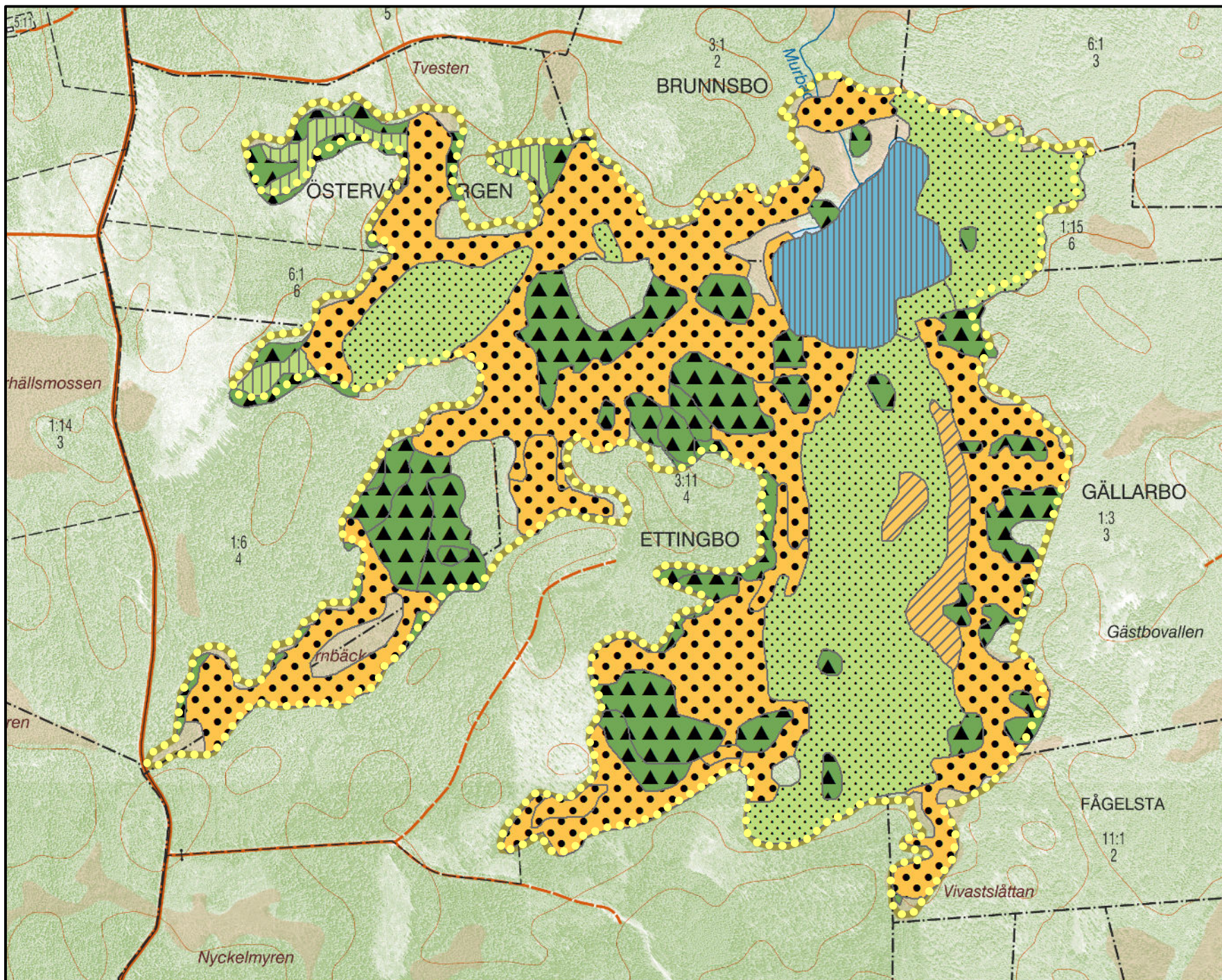
- Introduktion av främmande arter.
- Föroreningar.
- Dikning på angränsande mark som avvattnar naturtyperna.
- Skogsbruk på angränsande mark som kan ha negativa kanteffekter på naturtyperna.
- Hög predation på häckande fåglar.
- Igenväxning av öppna kärr.

Bevarandeåtgärder

- Revidera nuvarande beslut och skötselplan för att tillåta naturvårdande skötsel.
- Utredda förutsättningar för att återuppta myrslåtter i rikkärren.

Bilaga

1. Naturtyper enligt Natura 2000.

Naturtyper

- Gräns Natura 2000
- 3160 - Mysjöar
- 7140 - Öppna mossar och kärr
- 7230 - Rikkärr
- 9010 - Taiga
- 9080 - Lövsumpskog
- 91D0 - Skogbevuxen myr

Bilaga 1. Naturtyper enligt Natura 2000.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län,
Bevarandeplan 2017-03-31,
dnr 511-6008-16.
Natura 2000-området
Långhällsmossen,
SE0210363,
Kommun: Heby.

0 160 320 480 640
Meter

1:11 000

© Lantmäteriet/Länsstyrelsen